

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра фінансів

Олена Стащук

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ

**Методичні рекомендації до самостійної роботи
для здобувачів освітнього рівня «магістр» спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»**

Луцьк – 2022

УДК 336.71:005(072)

Б 33

Рекомендовано до опублікування науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки

(протокол № від _____ 2022 р.).

Рецензенти:

Дзямуніч М. І. – к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, ЛНТУ

Шматковська Т. О. – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування Волинського національного університету імені Лесі Українки

Стащук О.В.

Б 33 **Управління фінансовою безпекою:** методичні вказівки до самостійної роботи (електронне видання). Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 40 с.

Методичні рекомендації розроблені з метою надання допомоги студентам в організації самостійної роботи. Вони містять програму дисципліни, рекомендації до вивчення теоретичного курсу, навчальні завдання для самостійної роботи, тестові завдання для проведення підсумкового контролю, завдання для самостійної роботи та рекомендовану літературу.

Рекомендовано здобувачам освітнього рівня «магістр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

УДК 336.71:005(072)

© Стащук О.В., 2022

© Волинський національний
університет імені Лесі Українки, 2022

ЗМІСТ	3
ВСТУП	4
ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ».....	7
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕОРЕТИЧНОГО КУРСУ	11
Тема 1. Теоретичні основи фінансової безпеки.....	11
Тема 2. Механізм управління фінансовою безпекою держави.....	12
Тема 3. Управління бюджетною безпекою держави.....	13
Тема 4. Управління фінансовою безпекою страхового ринку.....	14
Тема 5. Безпека грошово-кредитного сектору економіки.....	15
Тема 6. Управління фінансовою безпекою підприємств.....	17
НАВЧАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	19
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ.....	21
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ....	34
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	36

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Управління фінансовою безпекою» належить до вибіркової дисципліни підготовки магістрів за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Вивчення цієї дисципліни дозволяє сформувати у здобувачів сучасні знання щодо теоретико-методичних аспектів фінансової безпеки, механізму її управління та особливостей виявлення ризиків та загроз фінансовій безпеці, особливостей банківської, бюджетної безпеки, а також безпеки окремих суб'єктів господарювання.

Метою вивчення дисципліни «Управління фінансовою безпекою» є формування у здобувачів системи новітніх теоретичних та методичних знань й набуття практичних навичок з управління фінансами з метою підвищення рівня фінансової безпеки держави та економічних агентів.

Предметом вивчення дисципліни «Управління фінансовою безпекою» є економічні відносини, що виникають у процесі управління фінансами суб'єктів господарювання.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Управління фінансовою безпекою» є:

- вивчення теоретичних та методологічних основ фінансової безпеки;
- набуття навичок оцінювання рівня фінансової безпеки держави та окремих економічних агентів;
- оволодіння методикою оцінювання загроз та ризиків фінансовій безпеці економічних агентів;
- ознайомлення із особливостями забезпечення банківської, валютної, боргової, бюджетної, інвестиційної та інших складових фінансової безпеки;
- набуття навичок з оцінювання інтегрального рівня фінансової безпеки економічних агентів;
- оволодіння основними аспектами управління фінансовою безпекою.

Вивчення дисципліни «Управління фінансовою безпекою» здобувачами освітнього ступеня «магістр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» сприяє набуття ними таких компетентностей, як:

1. Загальні компетентності:

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

2. Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

СК2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

У результаті вивчення дисципліни «Управління фінансовою безпекою» здобувачі досягнуть таких програмних результатів навчання:

ПР01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР10. Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

ПР12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням

цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ»

Тема 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Історичні аспекти розвитку фінансової безпеки. Періодизація концептуальних підходів до розвитку фінансової безпеки в Україні.

Фінансова безпека держави та підприємства. Особливості взаємозв'язку фінансової безпеки на макро- та мікроекономічному рівні. Інструменти впливу держави на фінансову безпеку підприємств.

Фінансова безпека в умовах глобалізації. Основні характеристики глобалізації та сутність міжнародної фінансової безпеки.

Нормативно-правове забезпечення фінансової безпеки. Рівні забезпечення фінансової безпеки.

Основні підходи до розуміння фінансової безпеки держави. Складові фінансової безпеки держави та їх інтерпретація: фінансові інтереси, загрози та домінанти фінансової безпеки, концепція фінансової безпеки, суб'єкти фінансової безпеки, індикатори фінансової безпеки.

Елементи фінансової безпеки держави. Бюджетна безпека держави. Боргова безпека держави. Валютна безпека держави. Податкова безпека держави. Безпека банківської системи та грошово-кредитна безпека. Інвестиційна безпека держави. Безпека фондового ринку. Безпека страхового ринку.

Загрози фінансовій безпеці держави. Загрози бюджетної сфери. Загрози боргової політики. Загрози страхового ринку. Загрози грошово-кредитного сектору. Загрози валютного ринку. Загрози фондового ринку.

Тема 2. МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ

Сутність механізму забезпечення фінансової безпеки держави.: наукові підходи до розуміння. Загальні та спеціальні принципи механізму забезпечення фінансової безпеки держави. Функції механізму забезпечення фінансової безпеки держави. Складові механізму забезпечення фінансової безпеки

держави.

Методичні підходи до оцінки стану фінансової безпеки держави. Критеріальні вимоги до системи фінансової безпеки держави. Методика визначення інтегрального показника фінансової безпеки.

Тема 3. УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ

Сутність бюджетної безпеки держави. Бюджетна безпека в системі фінансової безпеки держави. Об'єкт, предмет, суб'єкти бюджетної безпеки держави. Чинники формування бюджетної безпеки держави.

Методика оцінювання рівня бюджетної безпеки держави. Напрями бюджетної політики в Україні. Система індикаторів бюджетної безпеки України.

Джерела загроз бюджетній безпеці держави. Проблеми забезпечення бюджетної безпеки держави. Зовнішні та внутрішні загрози бюджетній безпеці держави.

Світові методики оцінювання рівня бюджетної безпеки. Критерії бюджетної безпеки держави. Порогові та оптимальні значення індикаторів. Етапи інтегрального оцінювання рівня бюджетної безпеки держави. Індикатори стимулятори та дестимулятори. Напрямки забезпечення ефективної бюджетної безпеки в Україні.

Тема 4. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ СТРАХОВОГО РИНКУ

Сутність безпеки страхового ринку та її місце у фінансовій безпеці держави. Принципи функціонування страхового ринку. Фактори стимулятори та де стимулятори, які впливають на рівень фінансової безпеки страхового ринку. Наслідки неефективного функціонування страхового ринку.

Загрози фінансовій безпеці страхового ринку. Зовнішні загрози фінансовій безпеці страхового ринку України. Внутрішні загрози фінансовій безпеці страхового ринку. Випадкові, передбачувані та неможливі фактори страхової

безпеки.

Методика оцінювання безпеки страхового ринку. Показники оцінювання фінансової безпеки страхового ринку та їх інтерпретація.

Тема 5. БЕЗПЕКА ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Поняття грошово-кредитного ринку та його місце в системі ринку капіталу. Функції та учасники кредитного ринку.

Кредитний ринок в системі фінансової безпеки держави. Кризові явища у грошово-кредитному секторі економіки України та форми їх прояву.

Сутність безпеки банківського сектору. Фінансова безпека комерційного банку. Загрози внутрішнього та зовнішнього середовища фінансовій безпеці банківських установ. Безпека банківських операцій.

Загрози фінансовій безпеці комерційного банку. Загрози фінансовим ресурсам комерційних банків.

Індикатори оцінки стану фінансової безпеки банківської системи і діяльності комерційних банків. Узагальнюючий показник фінансової безпеки банківської системи. Інтерпретація показників фінансової безпеки банківської системи.

Тема 6. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ.

Місце фінансової безпеки у економічній безпеці підприємств. Наукові підходи до визначення сутності фінансової безпеки підприємств.

Фінансова нестабільність підприємств як головна загроза їхній фінансовій безпеці. Причини фінансової нерівноваги підприємств в Україні. Внутрішні та зовнішні ризики в діяльності підприємства.

Базові критерії фінансової безпеки підприємства. Інтегральна оцінка фінансової безпеки підприємства. Коефіцієнтний аналіз стану фінансової безпеки підприємства. Етапи аналізу стану фінансової безпеки підприємств.

Теоретична концептуалізація механізму управління фінансовою безпекою суб'єктів господарювання. Характеристики та основні складові механізму управління фінансовою безпекою суб'єктів господарювання. Етапи процесу управління фінансовою безпекою підприємства. Стратегія фінансової безпеки підприємства.

Методичні підходи до ідентифікації загроз фінансовій безпеці суб'єктів підприємництва. Методи оцінки рівня фінансової безпеки. Методи експертного оцінювання. Методи аналізу й обробки сценаріїв. Методи оптимізації. Теоретико-ігрові методи. Економетричні методи. Зони фінансової безпеки в контексті ризиків комерційної діяльності.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕОРЕТИЧНОГО КУРСУ

Тема 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

1.1. Історичні аспекти розвитку фінансової безпеки.

1.2. Фінансова безпека держави та підприємства: особливості взаємозв'язку.

1.3. Фінансова безпека в умовах глобалізації.

1.4. Нормативно-правове забезпечення фінансової безпеки.

1.5. Сутність та складові фінансової безпеки держави.

1.6. Загрози фінансовій безпеці держави

Основні терміни та поняття

Фінансова безпека держави, фінансова безпека підприємства, концепція національної безпеки, глобалізація, фінансові інтереси держави та підприємств, зовнішні та внутрішні загрози, підходи до розуміння поняття фінансова безпека, суб'єкти фінансової безпеки, бюджетна безпека, боргова безпека, банківська безпека, валютна безпека, безпека фондового ринку, податкова безпека, грошово-кредитна безпека, інвестиційна безпека, загрози фінансової безпеки держави.

Питання для самоконтролю та перевірки знань

1. У чому полягає роль глобалізації у фінансовій безпеці країни?

2. Поясніть взаємозв'язок фінансової безпеки держави та фінансової безпеки підприємств.

3. Дайте характеристику нормативно-правовій основі фінансової безпеки в Україні.

4. Назвіть основні етапи розвитку науки про фінансову безпеку.

5. Назвіть елементи методології наукового пізнання фінансової безпеки держави та підприємств.

6. Назвіть напрями впливу фінансової безпеки підприємств на фінансову безпеку держави.

7. Обґрунтуйте доцільність застосування загальнонаукових та конкретно наукових методів дослідження фінансової безпеки.

8. Які Ви можете назвати методи емпіричного дослідження?

9. У чому полягає сутність фінансової безпеки держави?

10. Назвіть основні елементи фінансової безпеки держави.

Питання для самостійного вивчення

1. Сутність та передумови формування фінансової безпеки в Україні.

2. Глобальне середовище фінансової безпеки та міжнародна фінансова безпека.

3. Дослідження внутрішніх та зовнішніх загроз фінансової безпеки України.

4. Боргова безпека в умовах глобальних викликів.

5. Вплив валютної безпеки на фінансову безпеку держави.

Рекомендована література [1, 2, 3, 6, 12, 13, 20].

Тема 2. МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ

2.1. Сутність, принципи та функції механізму забезпечення фінансової безпеки держави.

2.2. Методичні підходи до оцінки стану фінансової безпеки держави.

Основні поняття та терміни

Механізм забезпечення фінансової безпеки держави, психологічний клімат колективу, загальні та специфічні принципи, функції механізму фінансової безпеки, елементи механізму фінансової безпеки, інтегральний показник.

Питання для самоконтролю та перевірки знань

1. Назвіть наукові погляди до розуміння сутності механізму фінансової безпеки.
2. Які принципи механізму фінансової безпеки називають загальними, а які специфічними?
3. Назвіть функції механізму фінансової безпеки.
4. Які Ви можете назвати елементи механізму фінансової безпеки?
5. Яким є законодавчо-нормативне підґрунтя для оцінки фінансової безпеки в Україні?
6. Назвіть критеріальні елементи фінансової безпеки держави.
7. У чому полягає сутність превентивної функції механізму забезпечення фінансової безпеки?

Питання для самостійного вивчення

1. Наведіть приклади реалізації принципів механізму забезпечення фінансової безпеки.
2. Охарактеризуйте елементи механізму забезпечення фінансової безпеки.

Рекомендована література [1; 3; 4; 8; 29; 30; 31; 32; 33; 34; 35; 36; 37; 38; 39; 40; 41]

Тема 3. УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ

- 3.1. Сутність бюджетної безпеки держави.
- 3.2. Індикатори бюджетної безпеки держави.
- 3.3. Загрози бюджетній безпеці держави.
- 3.4. Оцінювання рівня бюджетної безпеки держави.

Основні поняття та терміни

Бюджетна безпека, об'єкти бюджетної безпеки, предмет бюджетної безпеки, чинники бюджетної безпеки, індикатори бюджетної безпеки, внутрішні та зовнішні загрози бюджетній безпеці.

Питання для самоконтролю та перевірки знань

1. Що Ви розумієте під бюджетною безпекою?
2. Що Ви розумієте під об'єктами та предметом бюджетної безпеки?
3. Назвіть приклади чинників бюджетної безпеки держави.
4. Охарактеризуйте систему індикаторів бюджетної безпеки.
5. Поясніть взаємозв'язок між системою державного фінансового контролю та бюджетною безпекою.
6. Назвіть основні дестабілізаційні чинники бюджетної безпеки держави.
7. Дайте класифікацію загрозам бюджетній безпеці держави.

Питання для самостійного вивчення

1. Опишіть механізм забезпечення бюджетної безпеки .
2. Назвіть принципи, необхідні для формування механізму забезпечення бюджетної безпеки.

Рекомендована література [1; 26; 33; 34; 35; 36; 37; 38; 39; 40; 41; 42; 43]

Тема 4. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ СТРАХОВОГО РИНКУ

- 4.1. Поняття страхового ринку та його роль у системі фінансової безпеки держави.
- 4.2. Загрози фінансовій безпеці страхового ринку.
- 4.3. Методика оцінювання безпеки страхового ринку в Україні.

Основні поняття та терміни

Страховий ринок, фінансова безпека страхового ринку, принципи функціонування страхового ринку, індикатори оцінки безпеки страхового ринку, чинники впливу на фінансову безпеку страхового ринку.

Питання для самоконтролю та перевірки знань

1. Яке значення безпеки страхового ринку у фінансовій безпеці держави?
2. У чому полягає сутність фінансової безпеки страхового ринку?
3. Назвіть внутрішні загрози фінансовій безпеці страхового ринку.
4. Назвіть чинники, які позитивно впливають на фінансову безпеку страхового ринку.
5. Які ви можете назвати сучасні загрози фінансовій безпеці страхового ринку?
6. Назвіть передбачувані, випадкові та неможливі чинники впливу на фінансову безпеку страхового ринку.
7. Які індикатор використовують для оцінювання фінансової безпеки страхового ринку?
8. Які нормативно-правові акти визначають порядок оцінювання фінансової безпеки страхового ринку?

Питання для самостійного вивчення

1. Обґрунтуйте методи оцінювання фінансової безпеки страхового ринку.
2. Яка роль дестабілізаційних чинників у фінансовій безпеці страхового ринку?

Рекомендована література [1; 8; 26; 30; 32; 33; 34; 35; 36; 37; 38; 40; 41; 50; 51]

Тема 5. БЕЗПЕКА ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

- 5.1. Поняття грошово-кредитного ринку та його місце в системі ринку капіталу.
- 5.2. Роль грошово-кредитного ринку в економіці та його вплив на фінансову безпеку держави.
- 5.3. Безпека банківської системи.

5.4. Загрози фінансовій безпеці комерційних банків.

5.5. Індикатори оцінки стану фінансової безпеки банківської системи і діяльності комерційних банків.

Основні поняття та терміни

Грошово-кредитний ринок, безпека грошово-кредитного ринку, функції, об'єкти та суб'єкти кредитного ринку, валютна безпека, кредитні деривативи, безпека банківської системи, фінансова безпека банківських установ, фінансова безпека банківських операцій, загрози фінансовій безпеці комерційних банків.

Питання для самоконтролю та перевірки знань

1. Поясніть, як ви розумієте поняття «фінансова безпека грошово-кредитного сектору».
2. Обґрунтуйте місце та роль безпеки грошово-кредитного сектору економіки у фінансовій безпеці держави.
3. Назвіть кризові явища у грошово-кредитній сфері, які можуть впливати на стан фінансової безпеки держави.
4. Перерахуйте зовнішні джерела загроз фінансовій безпеці грошово-кредитного сектору.
5. Обґрунтуйте напрями забезпечення фінансової безпеки банківських установ та банківських операцій.
6. Які загрози фінансовій безпеці комерційних банків можна виокремити в сучасних умовах господарювання?
7. Які існують проблеми ліквідності комерційних банків?
8. Які існують індикатори оцінювання стану фінансової безпеки комерційних банків та банківської системи в цілому?

Питання для самостійного вивчення

1. Напрями вдосконалення механізму забезпечення фінансової безпеки банківської системи.

2. Основні індикатори оцінювання фінансової безпеки банківської системи в Україні.

Рекомендована література [1; 8; 30; 32; 13; 14; 15; 16; 26; 33; 34; 35; 36; 38; 40; 41; 52]

Тема 6. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ

6.1. Поняття та місце фінансової безпеки суб'єктів підприємництва в системі економічної безпеки держави.

6.2. Фінансова нестабільність підприємств як головна загроза їхній фінансовій безпеці.

6.3. Критерії та індикатори рівня фінансової безпеки підприємств.

6.4. Механізм управління фінансовою безпекою суб'єктів господарювання.

6.5. Підходи до ідентифікації загроз фінансовій безпеці суб'єктів підприємництва.

Основні поняття та терміни

Фінансова безпека підприємства, методи оцінювання стану фінансової безпеки підприємства, інтегральна оцінка стану фінансової безпеки підприємства, складові фінансової безпеки підприємства, загрози фінансової безпеки підприємства, механізм управління фінансовою безпекою підприємства, характеристики фінансової безпеки підприємств, етапи процесу управління фінансовою безпекою підприємства.

Питання для самоконтролю та перевірки знань

1. У чому полягає сутність фінансової безпеки підприємства та яка її роль у фінансовій безпеці держави?

2. Як побудований механізм фінансової безпеки підприємства?

3. Що входить до зовнішніх та внутрішніх загроз фінансової безпеки підприємства?
4. Які існують індикатори оцінки стану фінансової безпеки підприємства?
5. Які напрями фінансової політики підприємства є стратегічними у забезпечення високого рівня його фінансової безпеки?
6. Укажіть, які проблеми існують у сучасних умовах господарювання в процесі забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання в Україні?
7. У чому полягає сутність механізму управління фінансовою безпекою підприємств?
8. Як побудований механізм фінансової безпеки підприємств?
9. Що входить до зовнішніх та внутрішніх загроз фінансової безпеки підприємств?
10. Які існують системи моніторингу за станом фінансової безпеки підприємства?
11. Які методичні підходи застосовують для виявлення зовнішніх та внутрішніх загроз фінансовій безпеці підприємств?
12. Укажіть, які методи використовують у механізмі управління фінансовою безпекою підприємств?

Література [1; 8; 13; 14; 15; 16; 21; 26; 56; 57; 58; 59; 60; 61; 62]

НАВЧАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

1. Опрацювати лекційний матеріал та рекомендовану літературу.
2. Розглянути питання, винесені на самостійне вивчення.
3. Підготовка доповідей та презентації на теми «Сутність та історичні передумови розвитку фінансової безпеки в Україні» та «Взаємозв'язок фінансової безпеки держави та підприємства».

Тема 2. МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ

Опрацювати лекційний матеріал та рекомендовану літературу.

1. Виконати одне із завдань на вибір (у вигляді аналітичної записки на 2-3 сторінки):
 - Сформувати механізм управління фінансовою безпекою держави.
 - Сформувати етапи управління фінансовою безпекою держави.

Тема 3. УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ

1. Опрацювати лекційний матеріал та рекомендовану літературу.
2. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми.
3. Виконати одне із завдань на вибір (у вигляді аналітичної записки на 2-3 сторінки):
 - Опишіть структуру бюджетної безпеки держави .
 - Опишіть індикатори визначення стану фінансової безпеки держави та розрахуйте їх для двох останніх років в Україні.

Тема 4. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ СТРАХОВОГО РИНКУ

1. Опрацювати лекційний матеріал та рекомендовану літературу.
2. Розглянути питання, винесені на самостійне вивчення.

3. Підготовка доповіді на тему «Оцінка безпеки страхового ринку».

Тема 5. БЕЗПЕКА ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО СЕКТОРУ
ЕКОНОМІКИ

1. Опрацювати лекційний матеріал та рекомендовану літературу.
2. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми.

Тема 6. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ

1. Опрацювати лекційний матеріал та рекомендовану літературу.
2. Підготовка доповідь на тему «Методики визначення стану фінансової безпеки підприємств».

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Комплексна оцінка фінансової безпеки підприємств проводиться шляхом підсумовування фактичних значень показників або їх темпів зростання щодо бази порівняння:

- 1) метод рівня розвитку;
- 2) метод додавання;
- 3) метод оцінки середньою геометричною;
- 4) немає правильної відповіді.

2. базується на розрахунку коефіцієнтів для оцінюваних показників, значення коефіцієнтів коливається від 0 до 1.

- 1) метод рівня розвитку;
- 2) метод додавання;
- 3) метод оцінки середньою геометричною;
- 4) немає правильної відповіді.

3. це таксонометричний метод, що передбачає розрахунок відносного показника рівня розвитку.

- 1) метод рівня розвитку;
- 2) метод додавання;
- 3) метод оцінки середньою геометричною;
- 4) немає правильної відповіді.

4. Ресурсно-функціональний підхід до визначення рівня фінансової безпеки містить у собі:

1) вимір стану фінансової безпеки на основі оцінки рівня використання фінансових ресурсів за спеціальними критеріями – власні фінансові ресурси та позикові фінансові ресурси;

2) оцінка рівня виконання функцій – забезпечення високої фінансової ефективності діяльності економічного суб'єкта, його фінансової усталеності та незалежності;

3) оцінка забезпеченості економічного суб'єкта фінансовими ресурсами;

4) усі відповіді вірні.

5. використовують для аналізу багатосторонніх конфліктних ситуацій, тобто ситуацій, коли інтереси учасників конфлікту є протилежними або не збігаються.

1) Методи експертного оцінювання;

2) Економетричне дослідження;

3) Теоретико-ігрові методи;

4) Моделювання економічної безпеки;

5) Метод аналізу й обробки сценаріїв.

6. Рівень економічної безпеки підприємства не є статичним показником, а включає такі компоненти:

1) наявний рівень економічної незалежності підприємств;

2) рівень економічної ефективності функціонування підприємств;

3) здатність до подальшого розвитку;

4) всі відповіді вірні.

7. Фінансова криза, зумовлена неоптимальною структурою капіталу, характеризується:

1) незбалансованістю вхідних та вихідних грошових потоків та несинхронністю їх формування у часі;

2) використанням значної частки залученого капіталу, що обмежує можливості формування його чистого грошового потоку;

3) високою часткою необоротних активів підприємства, що сповільнює

оборотність авансованого капіталу;

4) надмірною часткою реальних інвестиційних проєктів, що реалізуються переважно за рахунок позичених фінансових ресурсів.

8. Зазначте, які з чинників відносяться до зовнішніх факторів впливу на фінансову кризу підприємства?

- 1) дефіцити в організаційній структурі;
- 2) низький рівень маркетингу та втрата ринків збуту;
- 3) зменшення купівельної спроможності населення;
- 4) дефіцити у фінансуванні;
- 5) немає правильної відповіді.

9. Оперативний механізм фінансової стабілізації здійснюється шляхом:

- 1) підвищення рентабельності виробництва;
- 2) забезпечення ефективної політики формування структури капіталу;
- 3) збільшення обсягу власних фінансових ресурсів;
- 4) конверсії частки ліквідних активів;
- 5) вірна відповідь відсутня.

10. Фінансова безпека підприємства визначається такими факторами:

- 1) рівнем забезпеченості фінансовими ресурсами, стабільністю і стійкістю фінансового стану підприємства;
- 2) збалансованістю фінансових потоків та розрахункових відносин;
- 3) ступенем ефективності фінансово-економічної діяльності та рівнем контролю за внутрішніми і зовнішніми ризиками;
- 4) відповіді 1) і 2);
- 5) всі відповіді вірні.

11. Інвестиційна безпека – це

1) такий стан рівня інвестицій, який дає можливість оптимально задовольняти поточні інвестиційні потреби національної економіки за обсягом і структурою з урахуванням ефективного використання й повернення коштів, які інвестуються, оптимального співвідношення між розмірами внутрішніх і зовнішніх інвестицій, іноземних інвестицій у країну і вітчизняних за кордон, підтримання позитивного національного платіжного балансу.;

2) сукупність нормативно-правових, соціальних і екологічних умов, які визначають тип і динаміку відтворювального процесу, що забезпечують надійність відшкодування та ефективність вкладеного капіталу;

3) спроможність підтримувати виробничі нагромадження і капітальні вкладення на рівні, що забезпечує необхідні темпи розширеного відтворення, реструктуризацію і технологічне переозброєння економіки;

4) усі відповіді вірні;

12. Головним критерієм інвестиційної безпеки є:

1) сприятливий інвестиційний клімат;

2) конкурентоспроможність економіки;

3) соціально-економічний розвиток держави;

4) політичної, соціальної, економічної;

5) усі відповіді вірні.

13. Поняття «інвестиційна безпека» означає

1) процес забезпечення такого стану інвестиційної сфери, за якого економіка здатна зберігати й підтримувати такий рівень інвестиційних ресурсів в умовах дії внутрішніх та зовнішніх загроз, що є необхідним для забезпечення стійкого розвитку та соціально-економічної стабільності країни, зростання конкурентоспроможності національної економіки та добробуту населення.

2) стан, що характеризує досягнутий рівень використання інвестиційних ресурсів у економіці, а з іншого боку – розкриває процес та напрями ефективного їх використання.

3) вірні відповіді 1) і 2).

4) ваш варіант.

14. Особливе місце у забезпеченні інвестиційної безпеки належить:

1) отриманню достатнього інвестиційного доходу;

2) страхуванню інвестиційних ризиків;

3) вчасній ідентифікації інвестиційних загроз;

4) всі відповіді вірні.

15. У світовій практиці для оцінки рівня інвестиційної безпеки розраховують

1) загальні річні інвестиції в реальний сектор економіки;

2) відношення прямих іноземних інвестицій до ВВП;

3) індекс інвестиційної безпеки;

4) всі відповіді вірні.

16. Відповідно до Методичних рекомендацій оцінки рівня економічної безпеки, серед показників, що характеризують безпеку фондового ринку, виділяють:

1) рівень капіталізації лістингових компаній до ВВП;

2) рівень волатильності індексу Першої фондової торговельної системи (ПФТС);

3) індексу *Херфіндаля–Хіршмана*;

4) відповіді 1) і 2);

5) відповіді 1) і 3).

17. Рівень монополізації на фондовому ринку можна визначити за допомогою індексу

1) росту.

2) індексу *Херфіндаля–Хіршмана*.

3) *індексу масштабу*.

4) індексу загальної небанківської інституціоналізації ринку цінних паперів.

18. Одним з найвагоміших чинників падіння рівня безпеки фондового ринку є:

1) зростання рівня державного боргу;

2) загострення фінансової кризи;

3) дисбаланс і нестабільність інвестиційної активності та економічної свободи;

4) всі відповіді вірні.

19. Цей показник може використовуватися або для порівняння інфраструктури в регіональному розрізі країни, або вітчизняної інфраструктури фондового ринку з інфраструктурою інших країн.

1) індекс росту.

2) індекс *Херфіндаля–Хіршмана*.

3) *індекс масштабу*.

4) індекс загальної небанківської інституціоналізації ринку цінних паперів.

20.розраховується як середньгеометричне індексів трьох груп показників (активи учасників депозитарної системи, активи компаній фондового ринку та обороти фондового ринку):

1) індекс росту;

2) індекс *Херфіндаля–Хіршман*;

3) *індекс масштабу*;

4) індекс загальної небанківської інституціоналізації ринку цінних паперів.

21. Яке із визначень визначає сутність поняття «валютна безпека держави»?

1) Ступінь забезпеченості держави валютними коштами, достатній для додержання позитивного сальдо платіжного балансу, виконання міжнародних зобов'язань, накопичення необхідного обсягу валютних резервів, підтримання стабільності національної грошової одиниці;

2) Стан курсоутворення, який створює оптимальні умови для поступального розвитку вітчизняного експорту, широкомасштабного припливу в країну іноземних інвестицій, інтеграції України до світової економічної системи і максимально захищає від потрясінь на світових валютних ринках;

3) Відповіді 1) і 2);

4) Вірна відповідь відсутня.

22. Курс національної грошової одиниці є важливою ланкою, яка пов'язує народногосподарський комплекс із глобальною економікою і впливає на стан

1) платіжного балансу, рівень споживчих цін;

2) сукупний попит і пропозицію;

3) міжнародний рух капіталу, дохідну і видаткову частини державного бюджету;

4) всі відповіді вірні.

23. як форма вияву потенційної небезпеки, особливо у низько диверсифікованій та відкритій економіці, обумовлює необхідність врахування даного явища у системі критеріїв оцінки фінансової безпеки:

1) Валютний ризик;

2) Загроза валютній безпеці;

3) Коливання валютного курсу;

4) Всі відповіді вірні;

5) Вірна відповідь відсутня.

24.є неодмінним атрибутом фінансової безпеки держави, суб'єктів господарювання, громадян.

- 1) Стійкість і конвертованість національної валюти;
- 2) Досконале валютне законодавство;
- 3) Обґрунтована валютна стратегія та ефективна валютна політика;
- 4) Чітка валютна система, наявність валютних угод;
- 5) Функціональний валютний ринок.

25. Четвертим показником для оцінювання адекватності міжнародних резервів є:

- 1) обсяги міжнародних резервів у тижнях імпорту.
- 2) відношення офіційних міжнародних резервів до короткострокового боргу країни або до суми виплат за державним боргом у поточному році.
- 3) правило Грінспена-Гуїдотті.
- 4) співвідношення міжнародних резервів та грошової маси.

26. Безпека комерційного банку – це

1) стан захищеності інтересів власників, керівництва і клієнтів банку, матеріальних цінностей та інформаційних ресурсів від внутрішніх та зовнішніх загроз.

2) здатність банку протистояти спробам як прямого несанкціонованого проникнення до приміщень банку зі злочинною метою, так і завдання шкоди банку з боку конкурентів і кримінальних структур шляхом втручання в банківську діяльність, впливу на банк із метою здійснення фінансових афер і махінацій, "відмивання" брудних грошей.

3) сукупність умов, за яких потенційно небезпечні для фінансового стану комерційного банку дії чи обставини попереджені чи зведені до такого рівня, за якого вони не здатні завдати шкоди встановленому порядку функціонування банку, збереженню й відтворенню його майна та інфраструктури і перешкодити досягненням банком статутних цілей; стан

захищеності фінансових інтересів комерційного банку, його фінансової стійкості, а також середовища, в якому він функціонує.

4) усі відповіді вірні.

27. Фінансова безпека комерційного банку обумовлена рівнем:

1) підтримання ліквідності та впровадженням фінансових інновацій.

2) збереженням активів.

3) забезпеченням прибутковості.

4) охороною інформації.

5) всі відповіді вірні.

28. Неefективне функціонування страхового ринку може негативно впливати на:

1) бюджетну безпеку;

2) інвестиційну безпеку;

3) фондову безпеку;

4) боргову безпеку;

5) всі відповіді вірні.

29. Залежно від рівня взаємообумовленості фактори впливу на безпеку страхового ринку поділяють на:

1) ендогенні й екзогенні;

2) первинні та вторинні;

3) стихійні та організовані;

4) поодинокі і системні.

30. За причинами виникнення фактори безпеки страхового ринку можуть бути:

1) ендогенними й екзогенними;

- 2) первинними та вторинними;
- 3) стихійними та організованими;
- 4) поодинокими і системними.

31. Певний критичний рівень консолідованого державного боргу з урахуванням вартості його обслуговування й ефективності використання внутрішніх і зовнішніх запозичень та збереження оптимального співвідношення між ними:

- 1) боргова безпека у вузькому розумінні;
- 2) боргова безпека у широкому розумінні;
- 3) політика управління державним боргом;
- 4) ваш варіант.

32. Рівень боргової безпеки визначається:

- 1) факторами;
- 2) індикаторами;
- 3) загрозами;
- 4) ризиками.

33. До ринкових ризиків боргової безпеки належать:

- 1) ймовірність нестачі бюджетних коштів для вчасного і в повному обсязі виконання державою власних боргових зобов'язань;
- 2) відсотковий, валютний і ціновий;
- 3) ризик, що виникає при здійсненні активного управління державним боргом;
- 4) ризик, пов'язаний з можливістю витрат держави при здійсненні нею платежів за запозиченими коштами, що надані нею в кредит третім особам, за умови невчасного виконання (або невиконання зовсім) цими особами зобов'язань перед державою;
- 5) відповіді 1 і 2.

34. Ризик рефінансування передбачає:

- 1) ймовірність нестачі бюджетних коштів для вчасного і в повному обсязі виконання державою власних боргових зобов'язань;
- 2) відсотковий, валютний і ціновий;
- 3) ризик, що виникає при здійсненні активного управління державним боргом;
- 4) ризик, пов'язаний з можливістю витрат держави при здійсненні нею платежів за запозиченими коштами, що надані нею в кредит третім особам, за умови невчасного виконання (або невиконання зовсім) цими особами зобов'язань перед державою;
- 5) відповіді 1 і 2.

35. В цілому бюджетна безпека держави зумовлюється

- 1) розміром бюджету;
- 2) рівнем перерозподілу ВВП через бюджет;
- 3) складом і структурою доходів і видатків бюджету;
- 4) розміром, характером та рівнем дефіциту бюджету;
- 5) рівнем розвитку економічної та фінансової системи держави.

36. Стратегічною метою забезпечення належного рівня бюджетної безпеки є:

- 1) досягнення високої якості життя громадян і конкурентоспроможності економіки;
- 2) побудова конкурентоспроможної соціально орієнтованої ринкової економіки;
- 3) встановлення ефективної та справедливої влади;
- 4) створення інтегрованої в глобальні процеси та шанованої у світі держави.

37. Інтервал величин, у межах яких створюються найбільш сприятливі умови для функціонування бюджетної сфери:

- 1) критерії бюджетної безпеки ;
- 2) оптимальні значення індикаторів бюджетної безпеки;
- 3) порогові значення індикаторів бюджетної безпеки;
- 4) правильний варіант відсутній.

38. функція механізму виявляється у розробці наукових основ передбачення перспектив економічного розвитку в майбутньому.

- 1) інформаційна;
- 2) попереджувальна;
- 3) практична;
- 4) прогностична;
- 5) регулююча;
- 6) захисна;
- 7) контролююча.

39. функція полягає у посиленні взаємозв'язку фінансової політики та основних напрямів соціально-економічного розвитку держави й адміністративно-територіальних одиниць, забезпеченні бюджетної дієздатності держави, монетарної та валютно-курсової стабільності, зміцненні банківської системи тощо.

- 1) інформаційна;
- 2) попереджувальна;
- 3) практична;
- 4) прогностична;
- 5) регулююча;
- 6) захисна;
- 7) контролююча.

40. функція механізму зводиться до гарантування внутрішньої і зовнішньої фінансової безпеки, включаючи контроль за дотриманням законодавчих норм, а також у здатності механізму забезпечення фінансової безпеки захищати власні національні інтереси, національні цінності від внутрішніх та зовнішніх посягань.

- 1) інформаційна;
- 2) попереджувальна;
- 3) практична;
- 4) прогностична;
- 5) регулююча;
- 6) захисна;
- 7) контролююча.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Індивідуальне завдання – вид самостійної індивідуальної роботи студента науково-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни.

Мета індивідуального завдання – самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Перелік індивідуальних завдань

1. На основі даних офіційних сайтів Національного банку України та Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг визначити стан фінансової безпеки банківської системи України протягом останніх трьох років. Зробити висновки.

2. На основі даних офіційних сайтів Національного банку України та Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг визначити стан фінансової безпеки фондового ринку України протягом останніх трьох років. Запропонувати шляхи підвищення ефективності функціонування фондового ринку в Україні.

3. На основі даних офіційних сайтів Міністерства фінансів та Національного банку України:

- Динаміку державного боргу в Україні?
- Структуру державного боргу України?
- Індикатори оцінки стану боргової безпеки протягом останніх трьох років.

Зробити висновки.

4. Ознайомтесь з методикою оцінювання стану фінансової безпеки підприємства з використанням інтегрального методу. На основі фінансової звітності та інших необхідних вихідних документів встановити рівень фінансової безпеки на основі інтегрального підходу. Згрупувати зовнішні та внутрішні загрози, які впливають на стан фінансової безпеки підприємства.

5. Проаналізуйте особливості ідентифікації та оцінки ризиків страхової діяльності в сучасних умовах та її вплив на стан фінансової безпеки страховиків.

6. На основі даних НБУ <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision> проаналізуйте станом на кінець кожного року (2018-2021 р.) показники оцінки стану фінансової безпеки банківських установ протягом останніх трьох років та банківських операцій.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Стащук О. В. Сучасна парадигма фінансової безпеки акціонерних товариств: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 398 с.
2. Кобля С. О. Економічна безпека підприємства: етимологія та еволюція поняття. URL: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=76365> (дата звернення: 12.07.2018).
3. Дулеба Н. В. Дослідження трансформації поняття «економічна безпека підприємства». URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2387> (дата звернення: 12.07.2018).
4. Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України: постанова Верхов. Ради України від 16.01.1997 р. № 3/97-ВР (ред. від 22.07.2003 р. URL: <http://pres.in.ua/koncepciya-osnovi-derjavnoyi-politiki-nacionalenoyi-bezpeki-uk.html> (дата звернення: 12.07.2018).
5. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верхов. Ради України 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР: (ред. від 30.09.2016). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 12.07.2018).
6. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 05.03.1998 р. № 183/98-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 12.07.2018).
7. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003 р. № 964-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/964-15> (дата звернення: 12.07.2018).
8. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення). Київ: КНТЕУ, 2004. 759 с.
9. Тема 2. Поняття методології наукових досліджень та її види. Робоча навчальна програма дисципліни «Методологія наукових досліджень». URL: <http://elib.lutsk-ntu.com.ua/book/fb/pesp/2012/12-31/page7.html> (дата звернення: 12.07.2018).

10. Щерба С. П., Заглада О. А. Філософія. Поняття метода й методології. Щерба С. П., Заглада О. А. Філософія: підручник / за ред. С. П. Щерби. Київ: Кондор, 2011. URL: http://pidruchniki.com/11080803/filosofiya/ponyattya_metoda_metodologiyi (дата звернення: 12.07.2018).
11. Методологія наукової діяльності: навч. посіб. Вид. 2-ге, допов. / Д. В. Чернілевський та ін. ; за ред. проф. Д. В. Чернілевського. Вінниця: Вид-во АМСКП, 2010. 484 с.
12. Пирожков Г. П. Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. Тамбов: Грамота, 2013. № 2, Ч. 2. С. 121–126.
13. Економічна безпека: навч. посіб. / за ред. З. С. Варналія. Київ: Знання, 2009. 647 с.
14. Барановський О. І. Філософія безпеки: монографія: у 2 т. Київ: УБС НБУ, 2014. Т. 1: Основи економічної і фінансової безпеки економічних агентів. 831 с.
15. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізм забезпечення): автореф. дис. ... докт. екон. наук: 08.04.01 / Ін-т екон. прогнозування НАН України. Київ, 2000. 438 с.
16. Єрмошенко М. М. Основні засади підвищення фінансової безпеки держави. Економічна безпека України: проблеми та перспективи (матеріали круглого столу). URL: <http://www.niss.gov.ua.htm> (дата звернення: 12.07.2018).
17. Фінансова безпека суб'єктів господарювання: підручник / авт. кол. за ред. д-ра екон. наук, проф. О. Б. Жихор. Київ: УБС НБУ, 2014. 605 с.
18. Fitch Ratings: site. URL: <https://www.fitchratings.com> (last accessed:12.07.2018).
19. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України: затв. наказом М-ва економіки України від 29.10.2013 р. № 1277. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=08U1H409F0&abz=F2GDT> (дата звернення: 12.07.2018).

20. Тамбовцев В. Л. Объекты экономической безопасности России. Вопросы экономики. 1994. № 12. С. 45–54.
21. Головченко О. М. Фінансова безпека держави: сутність, проблеми та механізм забезпечення. Актуальні питання фінансової безпеки держави: зб. наук. пр. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. «Актуальні питання безпеки фінансової системи держави» (м. Харків, 21 лют. 2014 р.). Харків: ХНУВС, 2014. С. 99–102.
22. Сухоруков А. І. Проблеми фінансової безпеки України. Київ: НІПМБ, 2004. 117с.
23. Козлов С. Банківська система: стан, особливості та взаємозв'язок із фінансовою безпекою // Юридична газета. – 2005. – 10. – с.43-54.
24. Вечканов Г. С. Экономическая безопасность: учебник. Санкт-Петербург: Питер, 2007. 384 с.
25. Геєць В. М. Концепція економічної безпеки України. Економіст. 1998. № 7/9. С. 63–82.
26. Фінансова безпека: навч.-метод. посіб. / Кравчук Н.Я., Колісник О.Я., Мелих О.Ю. – Тернопіль: Вектор, 2010. – 277 с.
27. Єрмошенко М.М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення / М.М. Єрмошенко. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001. – 309 с.
28. Фінанси: підручник / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с. № 46. – С. 6–12. 7.
29. Єрмошенко А.М. Механізм забезпечення фінансової безпеки страхових організацій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами». – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 19 с.
30. Ліпкан В.А. Національна безпека України: Навч. посібник / В.А. Ліпкан. – К.: Кондор. – 2008. – 552 с.
31. Предборський, В. А. Економічна безпека держави: монографія / В. А. Предборський; Київський юрид. ін-т МВС Укр. – К.: Кондор, 2005. – 391 с.

32. Сухоруков, А. І. Фінансова безпека держави: Навч. посіб. / А. І. Сухоруков, О. Д. Ладюк. – К. : Центр навч. літ., 2007. – 189 с.

33. Гапонюк О.І. фінансова безпека держави та шляхи її забезпечення / О.І. Гапонюк // Вісник Приазовського державного технічного університету. – № 27. – 2014. – С. 81-87.

34. Гринюк, Н. А. Фінансова безпека України: макроекономічний аспект управління / Н. А. Гринюк // Проблеми науки. – 2009. – № 10. – С. 22–228.

35. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів : Навч. посіб. /
https://pidru4niki.com/78180/finansi/upravlinnya_finansovoyu_bezpekoju_ekonomichnih_subyektiv.

36. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України “Про затвердження методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України” від 29.10.2013 № 1277. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>.

Додаткова:

37. Сокол С. Страховий ринок та основні загрози його фінансовій безпеці / С. Сокол, О. Деркач [Електронний ресурс]. URL:
https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/57387/5/Sokol_strakhovyi_rynok.pdf;jsessionid=A4CB9E88719115276FCC2336539675CD.

38. Даніленкова І. Загрози фінансовій безпеці фондового ринку. URL:
<http://libfor.com/index.php?newsid=3061> (дата звернення: 06.03.2021).

39. Ревак І. Механізм забезпечення фінансової безпеки України: теоретичний аспект / І. Ревак // Науковий вісник Львівського університету внутрішніх справ. – 2009. – № 2. – С. 1-10.

40. Сухоруков А.І. Проблеми фінансової безпеки України : монографія / А.І. Сухоруков (передмова акад. НАН України С.І. Пирожкова). – К. : НІПМБ,

2004. – 117 с.

41. Кульпінський С. Роль фінансової безпеки України в поглибленні інтеграційних стосунків з європейськими країнами / С. Кульпінський // Фінансова консультація. – 2000. – №5. – С. 34-38.

42. Проказюк О.В. Бюджетна безпека держави: сутність та основні загрози / О.В. Проказюк // Фінансовий простір. – 2016. – № 3 (23). – С. 39-45.

43. Кулінська А.В. Бюджетна безпека як умова досягнення національних соціально-економічних інтересів / А.В. Кулінська // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 4. – С. 29-34.

44. Чуй І.Р. Теоретичні засади дослідження категорії «боргова безпека держави» / І.Р. Чуй, О.В. Мицак // Гроші, фінанси і кредит. – 2016. – № 11. – С. 822-827.

45. Фінансова політика та податково-бюджетні важелі її реалізації / А.І. Даниленко, О.М. Алимов, О.І. Барановський [та ін.]; Ін-т економіки та прогнозування НАН України. – К.: Фенікс, 2008. – 467 с.

46. Управління державним боргом : навч. посібник. – за заг. редакцією Прутської О.О. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 216 с,

47. Вахненко Т.П. Державний борг України та його економічні наслідки. – К. : Альтерперс, 2000. – 152 с.

48. Косевцов В.О. Національна безпека України: проблеми та шляхи реалізації пріоритетних національних інтересів: [монографія] / В.О. Косевцов, І.Ф. Білько. – К.: Національний ін-т стратегічних досліджень, 1996. – Вип. 1. – 54 с.

49. Томашик Р.Р. Напрями удосконалення управління борговою компонентою економічної безпеки держави в умовах глобалізації світової економічної системи / Р.Р. Томашик // Економічна безпека в умовах глобалізації світової економіки: [колективна монографія]: у 2-х т. – Дніпропетровськ: ФОП Дробязко С.І., 2014. – Т. 1. – С. 232–245.

50. Сокол С.В. Страховий ринок та основні загрози його фінансовій безпеці / С.В. Сокол, О.М. Деркач. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream->

download/123456789/57387/5/Sokol_strakhovyi_rynok.pdf;jsessionid=EA1F345B045CF570D932BD9DC8DFC239.

51. Гладчук О.М. Фінансова безпека сучасного страхового ринку України / О.М. Гладчук // Ефективна економіка. – 2014. – № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2931>.

52. Кириченко О. А. Економічна безпека банківської системи України в умовах глобальної фінансової кризи / О. А. Кириченко // Актуальні проблеми економіки, 2009. – № 8. – С. 223–232.

53. Горалько О. Фінансова безпека фондового ринку: проблеми та перспективи / О. Горалько // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2010. – № 1. – С. 8-96.

54. Барановський О.І. Інвестиційна складова фінансової безпеки / О.І. Барановський, М.О. Мороз // [Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики](#). - 2017. - Вип. 1. - С. 46-59.

55. Приходько В.П. Інвестиційна безпека як важливий чинник подолання фінансово-економічної кризи / В.П. Приходько // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – № 16. – С. 6-9.

56. Іванюта Т. М., Заїчковський А. О. Економічна безпека підприємства: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Т. М. Іванюта, А. О. Заїчковський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.

57. Парфентій Л. А. Управління фінансовою безпекою підприємств в умовах економічної нестабільності: монографія / Л. А. Парфентій. – Суми: видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2019. – 184 с.

58. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия.– К. : Эльга, Ника- Центр, 2004.– 784 с.

59. Черевко О.В. Принципи управління фінансовою безпекою підприємства / О.В. Черевко // Ефективна економіка. – 2014. – № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3303>.

60. Економічна безпека підприємств, організацій та установ: Навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / [В. Л. Ортинський, І. С. Керницький, З. Б.

Живко та ін.]; – К.: Правова єдність, 2009. – 544 с.

61. Кузенко Т. Б. Управление финансовой безопасностью на предприятии / Т. Б. Кузенко, В. В. Прохорова, Н. В. Саблина // Бизнес Информ. – 2007. – № 12 (1). – С. 27–29.

62. Погосова М. Ю. Методичний підхід до діагностування рівня фінансової безпеки суб'єкту господарювання // У кн.: «Теоретико-методичне забезпечення управління фінансовою діяльністю підприємств: монографія» / Л. С. Мартюшева, І. Б. Медведєва, М. Ю. Погосова [та ін.] – Х. : АДВА, 2009 – С. 54 – 66.

63. Андрущак Є. М. Діагностика банкрутства українських підприємств. Фінанси України. 2004. № 9. С. 118 – 124.

64. Занятость. Безработица. Служба занятости. Толковый словарь терминов и понятий / [под. ред. Ю. В. Колесникова]. Москва: Нива России, 1996. 288 с.

65. Основы социального управления: учеб. пособие / [А. Г. Гладышев и др.]; под ред. В. Н. Иванова. Москва: Высш. шк., 2001. 271 с.

66. Кульман А. Экономические механизмы: пер. с фр. / [под общ. ред. Н. И. Хрустальной]. Москва: Прогресс; Универс, 1993. 192 с.

67. Теория управления: учебник / [под общ. ред. А. Л. Гапоненко, А. П. Панкрухина]. Москва: Изд. РАГС, 2003. 560 с.

68. Клименко Т. В. Основні елементи механізму забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2011. № 4 (58). С. 340–343.

69. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью. Київ: Ника-центр, Эльга, 2004. 784 с.

70. Картузов Є. П. Визначення фінансової безпеки підприємства: поняття, зміст, значення і функціональні аспекти. Актуальні проблеми економіки. 2012. № 8. С. 172–181.

Навчально-методичне електронне видання

Стащук Олена Володимирівна

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ

Методичні рекомендації до самостійної роботи